

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Pavla Molka, v právní věci žalobce: **T. H. N.,** proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 12. 2017, č. j. 60 Az 84/2017 - 24,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 12. 2017, č. j. 60 Az 84/2017 - 24, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 15. 11. 2017, č. j. OAM-160/LE-LE05-LE05-2017, e. č. X, nebyl žalobci udělen azyl.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Plzni. Požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, a to jmenovitě Mgr. Jindřicha Lechovského. Návrh odůvodnil tím, že uvedený advokát se věnuje cizineckému a azylovému právu, podílí se na poskytování právní pomoci cizincům v zařízeních pro zajištění cizinců a s případem byl již seznámen, neboť žalobce zastupuje v řízení před Krajským soudem v Ústí nad Labem ve věci žaloby směřující proti rozhodnutí o zajištění. K doložení svých tvrzení žalobce připojil mj. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 11. 2017, č. j. 42 A 31/2017 - 19, kterým byl žalobci pro řízení o žalobě směřující proti rozhodnutí o jeho zajištění ustanoven zástupcem Mgr. Jindřich Lechovský.

II.

[3] Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 12. 2017, č. j. 60 Az 84/2017 - 24, byla žalobci ustanovena Organizace pro pomoc uprchlíkům, z. s., se sídlem Kovářská 939/4, Praha 9 (dále též „organizace“). V odůvodnění k návrhu na ustanovení Mgr. Jindřicha Lechovského soud uvedl, že mu nevyhověl, neboť uvedená organizace poskytuje právní poradenství osobám nacházejícím se v zařízení pro zajištění cizinců a souhlasila s ustanovením v dané věci, přičemž je nutno vzít v potaz i kritérium hospodárnosti (organizaci jsou hrazeny pouze její prokázané hotové náklady; ustanovený advokát však má právo na náhradu všech nákladů včetně odměny). Pracovníci organizace jsou nadto schopni poskytovat stejně kvalifikované služby jako advokáti a specializují se na právní pomoc cizincům.

III.

[4] Citované usnesení napadl žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížností. Podle stěžovatele měl krajský soud vyhovět jeho návrhu; byly dány rozumné důvody, aby mu byl ustanoven Mgr. Jindřich Lechovský. Uvedený zástupce byl stěžovateli ustanoven Krajským soudem v Ústí nad Labem v řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění. Žalobce má k tomuto advokátovi vybudovánu důvěru, je s ním v kontaktu. Měl by mu tudíž být ustanoven i pro řízení ohledně mezinárodní ochrany. Argumentace krajského soudu ohledně hospodárnosti řízení nemůže obstát; činnost organizace je rovněž financována z veřejných rozpočtů. Argumentace krajského soudu by vedla k tomu, že by obdobné subjekty byly ustanovovány ve všech cizineckých věcech, čímž by bylo eliminováno právo na advokátní zastoupení.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti. Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, jelikož povinnost zaplatit poplatek má stěžovatel jen tehdy, směřuje-li jeho kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností. Ze stejného důvodu se v nyní souzené věci neuplatní ani § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení advokátem (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS; všechna zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

[6] Důvodnost kasační stížnosti vážil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Stěžovatel kasační stížností brojí proti usnesení krajského soudu, kterým mu nebyl ustanoven konkrétní advokát, kterého požadoval ustanovit pro řízení před krajským soudem.

[8] Judikaturní vývoj v této otázce byl sjednocen rozsudkem rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141, č. 1995/2010 Sb. NSS. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud vymezil, v jakých případech bude zpravidla namístě vyhovět návrhu žalobce na ustanovení konkrétního zástupce.

[9] Rozšířený senát (mimo jiné) konstatoval, že typicky účastník řízení navrhuje ustanovení určité konkrétní osoby tehdy, má-li k ní z určitých důvodů vybudován vztah důvěry, z něhož vyvozuje, že právě ona bude řádně hájit jeho zájmy; důvěra je přitom jedním ze základních atributů vztahu mezi advokátem a jeho klientem. Podle závěrů rozšířeného senátu uvedený vztah důvěry typicky vznikne tehdy, zabýval-li se navrhovaný zástupce věcí účastníka řízení již dříve (například v jiném řízení před orgány veřejné moci), zastupoval-li jej v jiné jeho věci, je-li z jiných důvodů obeznámen více než jiné osoby s jeho věcí či s jejími významnými aspekty nebo má-li určité specifické vlastnosti, schopnosti či dovednosti (kupříkladu specializaci, znalost mateřského jazyka účastníka), které jsou předpokladem pro to, že by mohl ve věci účastníka řízení s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem vystupovat účinněji než jiné osoby.

[10] Naopak důvod návrhu účastníka (požadující ustanovení konkrétního advokáta) nevyhovět je dán dle rozšířeného senátu typicky tehdy, shledá-li soud okolnosti svojí povahou či významem převažující nad respektováním byť rozumných a věcně oprávněných důvodů uvedených účastníkem. Kupříkladu může jít o neúměrnou vzdálenost míst konání soudního řízení či místa pobytu účastníka, která by mohla působit komunikační obtíže, či přílišnou vytíženost navrhovaného zástupce (v podrobnostech nyní zdejší soud odkazuje na citované rozhodnutí rozšířeného senátu). Rozšířený senát rovněž zdůraznil, že nevyhoví-li soud návrhu účastníka řízení na ustanovení konkrétního zástupce, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit.

[11] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že usnesení krajského soudu je s uvedeným rozsudkem rozšířeného senátu v rozporu. Stěžovatel v návrhu na ustanovení zástupce totiž primárně poukazoval právě na to, že jej požadovaný zástupce zastupuje v jiném řízení (a s jeho věcí je tedy seznámen). Stěžovatelem uvedený důvod tedy plně odpovídal shora citovanému rozsudku rozšířeného senátu, přičemž krajský soud nepřednesl v odůvodnění relevantní důvody, pro které by ve smyslu rozsudku rozšířeného senátu neměl být žalobci ustanoven jím zvolený zástupce. Uváděl-li krajský soud, že organizace poskytuje právní poradenství v zařízeních pro zajištění cizinců a její pracovníci se na toto poradenství specializují, konstatuje zdejší soud, že je mu z úřední činnosti známo, že Mgr. Lechovský se taktéž zabývá cizineckým právem a dojíždí do zařízení pro zajištění cizinců. Ani argumentace soudu stran finanční stránky zastupování nemůže převážit nad relevantními důvody pro ustanovením Mgr. Lechovského. Tímto výkladem by došlo k úplnému popření advokátního zastoupení v cizineckých věcech, neboť by vždy musela být z důvodu hospodárnosti ustanovena organizace (ať by byl důvod pro ustanovení konkrétního zástupce jakýkoliv). Takový výklad nemůže s ohledem na shora citovaný rozsudek rozšířeného senátu obstát. Podpůrně viz i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2017, č. j. 5 As 135/2017 - 25: „*V neposlední řadě je rovněž Nejvyššímu správnímu soudu známo z jím projednávaných věcí (např. věci vedené pod sp. zn. 7 Azs 115/2016, 5 Azs 81/2017, 1 Azs 91/2016), že Mgr. Jindřich Lechovský si zpravidla ve věcech, v nichž je ustanoven zástupcem, neúčtuje náhradu cestovních výdajů ani náhradu za ztrátu času. Jedná se*

přirozeně pouze o jeho dobrou vůli, která nic nemění na skutečnosti, že mu nárok na náhradu těchto výdajů vzniká a v případě jejich oprávněného vyúčtování by mu je byl soud povinen přiznat. Uvedená skutečnost však s ohledem na výše popsané okolnosti sama o sobě nemůže být důvodem pro to, aby v projednávané věci nebyl jmenovaný advokát stěžovateli zástupcem ustanoven."

[12] I další judikatura Nejvyššího správního soudu (navazující na shora označený rozsudek rozšířeného senátu) se obdobným postupem krajských soudů ostatně již zabývala a shledala jej nezákonným. Viz rozsudky ze dne 31. 7. 2017, č. j. 5 As 179/2017 - 20, ze dne 14. 7. 2017, č. j. 5 As 135/2017 - 25, ze dne 30. 11. 2017, č. j. 4 As 222/2017 - 23, či ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 326/2017 - 18), kterými byla zrušena obdobná usnesení krajských soudů (jimiž nebyl žalobcům v řízení o žalobě ustanoven konkrétní zástupce). Např. v posledně označeném rozsudku ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 326/2017 - 18, Nejvyšší správní soud uvedl, že „*stěžovatel požádal o ustanovení konkrétního zástupce (Mgr. Lechovského) zejména s odkazem na existující ustanovení uvedeného zástupce v souvisejícím řízení o žalobě proti rozhodnutí o stěžovatelově zajištění, což doložil stejnopisem předmětného usnesení Městského soudu v Praze. Tento důvod plně odpovídá objektivním podmínkám pro vznik vztahu vzájemné důvěry advokáta a klienta, zformulovaným v citovaném rozhodnutí rozšířeného senátu. Navíc se též ustanovení téhož zástupce, který již zastupuje stěžovatele v probíhajícím soudním řízení, jež svou povahou zjevně souvisí s řízením probíhajícím v posuzované věci, jeví být již z logiky věci účelným pro průběh obou řízení. Důvody pro ustanovení jiného zástupce* (...), *tak jak byly v této konkrétní posuzované věci předestřeny krajským soudem v jeho rozhodnutí, přitom nepřevažují nad důvody svědčícími pro ustanovení stěžovatelem navrhovaného zástupce Mgr. Lechovského.*"

[13] Obdobně i v nyní projednávané věci stěžovatel požadoval ustanovit konkrétního zástupce z důvodu, že je s jeho situací již obeznámen z jiného řízení (zastupuje žalobce v řízení před Krajským soudem v Ústí nad Labem ve věci žaloby směřující proti rozhodnutí o zajištění), k čemuž doložil mj. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 11. 2017, č. j. 42 A 31/2017 - 19, kterým byl žalobci pro řízení o žalobě směřující proti rozhodnutí o jeho zajištění ustanoven zástupcem Mgr. Jindřich Lechovský.

[14] Nejvyšší správní soud dodává, že rozumí důvodům, které vedly krajský soud k jeho postupu, s ohledem na shora uvedenou judikaturu však nemohl jeho postup aprobovat. Nejvyšší správní soud dodává i to, že je mu znám rozsudek ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 As 342/2017 - 20, v něm však nebyla posuzována identická situace, a proto jej nebylo možno na nyní projednávanou věc aplikovat.

[15] Lze tedy uzavřít, že v posuzované věci byl kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. naplněn. Nejvyšší správní soud proto usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, ve kterém je vázán shora vysloveným právním názorem (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[16] Nejvyšší správní soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

[17] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. února 2018

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu